

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.08.2007, sp. zn. 7 Tdo 917/2007, ECLI:CZ:NS:2007:7.TDO.917.2007.1

Číslo: 38/2008

Právní věta:

Trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. může spáchat i ten, kdo jako prodávající smlouvou o prodeji podniku (§ 476 a násl. obch. zák.) převedl na kupujícího pohledávky, na které se prodej vztahuje, ale tuto skutečnost v rozporu s ustanovením § 477 odst. 4 obch. zák. neoznámil dlužníkům a ponechal si následné plnění jimi poskytnuté na podkladě převedených pohledávek.

Úmyslné nesplnění povinnosti prodávajícího oznámit dlužníkům přechod převedených pohledávek na kupujícího lze v takovém případě považovat za zamlčení podstatných skutečností ve smyslu § 250 odst. 1 tr. zák., které je v příčinné souvislosti s obohacením prodávajícího a se škodou kupujícího.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.08.2007

Spisová značka: 7 Tdo 917/2007

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Podvod

Předpisy: § 250 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. H. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 5. 2007, sp. zn. 5 To 49/2007, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 54 T 5/2003.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 54 T 5/2003, byl obviněný M. H. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený Ing. M. S. odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podali odvolání jednak státní zástupce proti výrookům o vině a trestu v

neprospěch obviněného M. H., jednak obviněný M. H. proti výrokům o vině a trestu, a konečně i poškozený Ing. M. S. proti výroku o náhradě škody. Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 9. 5. 2007, sp. zn. 5 To 49/2007, podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. z podnětu odvolání státního zástupce zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného uznal vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Za tento trestný čin ho odsoudil podle § 250 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 2 roky, jehož výkon mu podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 3 roky a 6 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal poškozeného Ing. M. S. s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání obviněného M. H. a poškozeného Ing. M. S. odvolací soud zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná.

Proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci podal obviněný M. H. prostřednictvím své obhájkyň dovolání opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněného nenaplnil zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., když není dána subjektivní stránka trestného činu a poškozenému nevznikla škoda v uvedené výši. Jak dále obviněný uvedl, vůči poškozenému Ing. M. S. měl nesplacenou pohledávku na zaplacení kupní ceny ve výši 1 052 484 Kč, kterou mohl započíst, protože na tom byl dohodnut s tímto poškozeným. Poškozený Ing. M. S. neučinil podle obviněného žádné kroky k tomu, aby byly příslušné platby poukazovány na jeho účet, přičemž poškozený neuhradil obviněnému zbývající část kupní ceny za prodej podniku. Soudy nižších stupňů podle názoru obviněného pochybily, když dospěly k závěru, že se nejednalo o vzájemné pohledávky mezi věřitelem a dlužníkem a že faktura č. X není zápočtovou fakturou ve smyslu občanskoprávních a obchodněprávních předpisů, protože tato faktura byla v návaznosti na zápočet pouhým účetním vyjádřením zůstatku nároku obviněného. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci a aby sám rozsudkem zprostil obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Nejvyšší státní zástupkyně ve svém vyjádření k dovolání obviněného M. H. považuje jeho námítky za odporující skutkovým zjištěním, pokud v nich obviněný tvrdí, že v době činu měl splatnou pohledávku za poškozeným z titulu neuhrazení části kupní ceny ze smlouvy o prodeji podniku. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně obviněný neměl za poškozeným Ing. M. S. žádnou splatnou pohledávku, vůči níž by mohl započítávat platby od někdejších odběratelů. Obviněný tak neměl právo ponechat si platby z pohledávek za těmito odběrateli, protože uzavřením smlouvy o prodeji podniku přešly pohledávky na poškozeného Ing. M. S. Nejvyšší státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání obviněného M. H. je zjevně neopodstatněné.

Jak je zřejmé ze skutkových zjištění uvedených v popisu skutku v rozsudku odvolacího soudu, obviněný M. H. a poškozený Ing. M. S. uzavřeli dne 31. 12. 1996 smlouvu o prodeji podniku, kterou bylo mimo jiné převedeno právo na plnění z pohledávek v ní specifikovaných na kupujícího Ing. M. S. Podle smlouvy měl tento kupující uhradit cenu pohledávek ve výši 2 015 793,30 Kč v termínu do 31. 3. 1997. Obviněný však neinformoval o prodeji pohledávek své někdejší dodavatele (dlužníky) a nadále v době od 1. 1. 1997 do 31. 3. 1997 přijímal od těchto dlužníků (někdejších odběratelů) platby z převedených pohledávek ve prospěch svého účtu v celkové výši 1 274 223,30 Kč, aniž by je dále převedl na kupujícího Ing. M. S.

Naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. předpokládá existenci příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby (resp. její neznalostí všech podstatných skutečností) a jí učiněnou majetkovou dispozicí a dále příčinnou souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na druhé straně. Na podvodu mohou být zainteresováni celkem čtyři osoby: pachatel, osoba jednající v omylu, osoba poškozená a

osoba obohacená. Kromě pachatele může jít u ostatních osob také o právnické osoby (srov. rozhodnutí pod č. [5/2002-I](#). Sb. rozh. tr.).

Změna v postavení věřitele je podle názoru Nejvyššího soudu právě takovou podstatnou skutečností, jejíž zamlčení mělo za následek, že dlužníci (někdejší dodavatelé) jednali v omylu, když plnili svůj peněžní závazek ve prospěch obviněného M. H., a nikoli ve prospěch poškozeného Ing. M. S., který byl jako nový majitel pohledávek oprávněnou osobou, a obviněný se tak obohatil o částku ve výši 1 274 223,30 Kč.

Podle § 477 odst. 4 obch. zák. je prodávající povinen bez zbytečného odkladu oznámit dlužníkům přechod pohledávek na kupujícího. Obviněný M. H. porušil tuto zákonnou povinnost. Nejvyšší soud v této souvislosti podotýká, že ani možnost kupujícího (tj. poškozeného Ing. M. S.) oznámit a prokázat, že na něj přešly uvedené pohledávky, a tím zabránit pachateli v podvodném jednání, nevylučuje trestní odpovědnost obviněného, který má ze zákona povinnost informovat dlužníky o této skutečnosti.

Nejvyšší soud neakceptoval ani námitku obviněného M. H., podle níž měl vůči poškozenému Ing. M. S. nesplacenou pohledávku ve výši 1 052 484 Kč, kterou údajně mohl započíst, protože poškozený neuhradil obviněnému zbývající část kupní ceny za prodej podniku. Vzájemné pohledávky lze započíst jednak na základě dohody stran a jednak jednostranným právním úkonem některého z účastníků. Jak správně uvádí obviněný, na základě dohody stran lze sice započítat jakékoliv vzájemné pohledávky (§ 364 obch. zák.), tedy např. i pohledávky ještě nesplacené nebo pohledávky, které byly promlčeny již v době, kdy se setkaly. Nejvyšší soud však upozorňuje, že soudy nižších stupňů dospěly na základě provedených důkazů, když se podrobně zabývaly i fakturou č. X založenou ve spise, která se nijak netýká již dříve inkasovaných plateb, ke skutkovému závěru, podle něhož nebyla taková dohoda uzavřena mezi poškozeným Ing. M. S. a obviněným M. H. Naopak jednostranným právním úkonem lze podle § 580 obč. zák. započíst jen vzájemné pohledávky mezi věřitelem a dlužníkem, které se vzájemně kryjí. Podle § 359 obch. zák. nelze, s výjimkou, o níž v dané věci nejde, započíst proti pohledávce splatnou pohledávku nesplacenou. Smlouvou o prodeji podniku ze dne 31. 12. 1996 nabyl poškozený právo k předmětným pohledávkám, tedy i právo na plnění z nich. Jak vyplývá z přílohy č. 3 smlouvy o prodeji podniku, poškozený měl obviněnému uhradit kupní cenu pohledávek do 31. 3. 1997. Pohledávka vyplývající z přílohy č. 3 smlouvy o prodeji podniku, kterou měl obviněný vůči poškozenému, byla tedy splatná až dne 31. 3. 1997. Z toho je zřejmé, že obviněný neměl vůči poškozenému Ing. M. S. splatnou pohledávku, proto ji nemohl započíst. Obviněný tak neměl právo ponechat si platby z pohledávek za svými někdejšími odběrateli.

Porušením povinnosti stanovené mu ustanovením § 477 odst. 4 obch. zák. obviněný M. H. zamlčel podstatnou skutečnost, čímž způsobil, že dlužníci jednali v omylu, když v souladu s ustanovením § 526 obč. zák. plnili svůj peněžní závazek ve prospěch obviněného, a nikoli ve prospěch poškozeného Ing. M. S. Přitom obviněný věděl, že oprávněným z pohledávek je poškozený Ing. M. S., kterému náleží finanční platby připisované ve prospěch účtu obviněného (což obviněnému bylo známo) a že si je nemůže započíst. Přestože obviněný na podkladě výpisů ze svého účtu po delší dobu věděl, že tyto platby byly poukazovány na jeho účet, nepřevvedl takto získané prostředky ve prospěch poškozeného. O úmyslném jednání obviněného dále svědčí i jeho nakládání s vlastním účtem, protože obviněný změnil jeho název.

Jak je tedy z výše uvedeného zcela zřejmé, obviněný M. H. naplnil všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., a to včetně subjektivní stránky tohoto trestného činu, přičemž poškozenému Ing. M. S. vznikla škoda ve výši 1 274 223,30 Kč.

Nejvyšší soud z těchto důvodů shledal, že napadené rozhodnutí netrpí vytýkanými vadami, a proto

odmítl dovolání obviněného M. H. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.